Article Type:

Research Paper

Original Title of Article:

An investigation of the relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers

Turkish Title of Article:

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri ile olan ilişkisinin incelenmesi

Author(s):

Hüseyin ASLAN, Hatice KUMCAĞIZ, Kamil ALAKUŞ

For Cite in:

Aslan, H., Kumcağız, H., & Alakuş, K. (2018). An investigation of the relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(4), 707-728, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2018.028>

Makale Türü:

Özgün Makale

Orijinal Makale Başlığı:

An investigation of the relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers

Makalenin Türkçe Başlığı:

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri ile olan ilişkisinin incelenmesi

Yazar(lar):

Hüseyin ASLAN, Hatice KUMCAĞIZ, Kamil ALAKUŞ

Kaynak Gösterimi İçin:

Aslan, H., Kumcağız, H., & Alakuş, K. (2018). An investigation of the relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(4), 707-728, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2018.028>

An investigation of the relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers

Hüseyin ASLAN ^a, Hatice KUMCAĞIZ ^{**a}, Kamil ALAKUŞ ^{***b}

^a Ondokuz Mayıs University, Education Faculty, Samsun/Turkey

^b Ondokuz Mayıs University, Science and Arts Faculty, Samsun/Turkey

Article Info

DOI: 10.14527/pegegog.2018.028

Article History:

Received 13 June 2017
Revised 03 December 2017
Accepted 09 February 2018
Online 13 June 2018

Keywords:

Altruism,
Teaching profession,
Personality types,
Teacher properties.

Article Type:

Research paper

Abstract

This study aimed to exhibit the relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers. The study population consisted of 725 teachers at Sinop Provincial Center during 2015-2016- school year, and the sample consisted of 452 teachers selected by simple random sampling method. This study was conducted based on the relational screening model. As a result of the conducted research, the relationship coefficient between the altruism scores and problem solving skills of the elementary education teachers was found as .17 and it was seen that this relationship was in the same direction and insignificant ($p=.05$; $n=132$). Similarly, the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the teachers at the first level of elementary education was found as .23 and it was seen that the said relationship was in the same direction and significant ($p=.01$; $n=132$). The relationship coefficient between the altruism scores and problem solving skills of the secondary education teachers was found as -.15 and it was seen that this relationship was in the opposite direction and significant ($p=.03$; $n=182$). According to the acquired results, conducting similar studies to deal with the significance of the altruism behaviors of teachers in education can be recommended.

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri ile olan ilişkisinin incelenmesi

Makale Bilgisi

DOI: 10.14527/pegegog.2018.028

Makale Geçmişi:

Geliş 13 Haziran 2017
Düzeltilme 03 Aralık 2017
Kabul 09 Şubat 2018
Çevrimiçi 13 Haziran 2018

Anahtar Kelimeler:

Özgecilik,
Öğretmenlik mesleği,
Kişilik tipleri,
Öğretmen nitelikleri.

Makale Türü:

Özgün makale

Öz

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özgecilik düzeylerinin, iletişim becerileri ve problem çözme becerileri ile ilişkisini ortaya koymaktır. Çalışmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim döneminde Sinop il merkezindeki 725 öğretmen; örneklem ise basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilen 452 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Yapılan araştırmalar sonucunda, ilköğretimdeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı .17 olarak bulunmuş olup bu ilişkinin aynı yönde ve önemsiz olduğu görülmüştür ($p=.05$; $n=132$). Ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı -.15 olarak bulunmuş olup bu ilişkinin ters yönde ve önemli olduğu görülmüştür ($p=.03$; $n=182$). Benzer şekilde ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısı .08 olarak bulunmuş olup söz konusu bu ilişkinin aynı yönde ve önemsiz olduğu görülmüştür ($p=.25$; $n=182$). Elde edilen bulgular ışığında eğitimde özgeci öğretmen davranışlarının öneme değinecek benzer çalışmalar önerilebilir.

* Author: : huseyarslan@my.net.com

** Author: haticek@omu.edu.tr

*** Author: kamilalakus@gmail.com

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-2724-0445>

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-0165-3535>

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5092-8486>

Introduction

Though the altruism was one of the subjects of religion and philosophy, it drew the attention of theoreticians and researchers in this field when psychology has become an independent science field. Despite there is no decided clear definition of altruism it is seen that it was described as an assistance behavior (Carlo & Randall, 2002), helping, supporting and protecting behaviors (Gintis, 2003) of individuals without expecting something in return (İslamoğlu & Altunışık, 2008) for the felicity of other people by abandoning their own interests. The altruistic behavior, on the other hand, is defined as a behavior category encompassing a wide range that consists of any type of assistance behavior or behaviors aiming to assist other people. In other words, it is purported as acts that are conducted for the benefit of other people without expecting a reward. The help of individuals one another willingly in the face of a problem is also an altruist behavior (Balıkçioğlu & Karacaoğlu, 2007; Gordon, 2003; Kapıkıran, 2008; Podsakoff & MacKenzie, 1994; Sariyer, 2011). The helping behavior stands out in altruism as seen in these definitions.

People tend to restore equality with social justice and equality sensation when they see someone suffering for no reason. Such an approach leads to altruistic behavior. Doing someone a favor and offering help to someone who does a favor develops the responsibility sense in individuals. Furthermore, an individual feeling himself/herself good augments altruistic behaviors and in contrary, an individual feeling himself/herself bad minimizes altruistic behaviors. People have “happy” moments causing them to share their good luck (Freedman et al., 1976). Everyone wants to understand and to be understood. They try to set their relationships with others and try to adapt to their surrounding within social life as a requirement of being human. They establish these relationships that require a strong interaction owing to their communication skill (Elkatmış & Ünal, 2014). Communication and education are the two concepts inseparable from each other because forming communication is the priority for reaching educational purposes. The most general aim of education and teaching is to assist individuals to behave based on the designated targets rather than equipping them with knowledge (Deryakulu, 1992). In this context, it can be said that an effective communication style is needed for a good learning and teaching process. For the teachers to reach their educational goals designated for their students in class and to form communication with their students clearly and effectively; conflicts must be solved and an empathetic approach must be developed by putting forth the problems clearly and by finding appropriate solution ways (Çubukçu & Girmen, 2008).

Children and youngsters may face with problems extensively in schools which have a crucial place in their development. It is anticipated that teachers are skillful for solving problems during this process so that they can assist their students for gaining problem solving skills (Çınar et al., 2009). It is seen in the research conducted on altruistic behaviors in the literature that people concentrate on helping other people “on their own” or on helping someone without expecting a reward (Karadağ & Mutaftçılar, 2009). It is anticipated that our youngsters who are our future are raised having the features to access information easily, thinking critically, tolerant, helpful, sharing and supporting each other’s development (Saracoğlu, 2006; Saracaloğlu & Kaşlı, 2001). In this context, it is thought that it is crucial to designate the level of altruism, communication and problem solving skills of our teachers, who are influential for raising individuals with these features. Opinions have been put forward in the recently conducted studies for the necessity of investigating altruism under the heading of social behaviors (Carlo & Randall, 2002; Schwartz, 1993). It is thought that communication skill and problem solving skill can be dealt with in the scope of positive social behaviors mentioned here. There were no studies found in the literature search conducted in the framework of this study revealing directly the relationship between the altruistic levels and communication skills and problem solving skills of teachers. Nevertheless, studies were found such as the study of Çınar et al. (2009) conducted on problem solving skills of teachers, the study of Pehlivan (2005) conducted on the communication skill perception of teacher candidates, the study of Şara and Güney (2015) on the communication skill levels of class and field teachers, the study of İşmen and Yıldız (2005) investigating the attitudes towards teaching in terms of altruism and assertiveness levels, the study of Karadağ and Mutaftçılar (2009) conducted on the altruism levels of

elementary school and secondary school teachers and the study of Serin (2006) investigating problem solving skills of class teachers. These researches emphasized the necessity for altruism in teaching profession and similarly they emphasized that the teachers who had problem solving skills and effective communication skills would approach their students as more totalitarian. Considering in this context, it is thought that the teachers' professional knowledge as well as their high level of altruistic approach will be more effective during the process of understanding students and teaching. It can be stated that this study can be significant since it discussed the altruism aspect of teachers and by considering that teachers can be role models for students to develop social behaviors. Teachers must be experts on understanding people and working with them. Teachers must render their services to the society as a responsible authority, must be open minded and must develop good relationships with the regional leaders and parents (Kaya, 1994). Therefore, focusing on the need for the teachers to establish communication with students, their parents and colleagues is a crucial matter (Saracaloğlu et al., 2009).

Teachers enlighten with their knowledge and skills not only the ones in school but also the people in their surrounding outside the school. Human beings are in constant attempt of adapting to their surroundings. This adaptation effort starts at birth and is continuous. Being in constant interaction with people also leads to occurrence of some problems between them time to time. It is quite important to know what ways will be followed and what needs to be considered significant for solving the problems encountered in interpersonal relationships which are an indispensable part of life (Terzi, 2003). It is important that teachers, who are a crucial part of the education and teaching system, must be competent in problem solving skills. It is anticipated that teachers cope with the problems that they may face with during their professional life and make decisions in the face of these problems (Çevik & Özmaden, 2013). Considering the feasible choices for solving problems with the altruistic approach, the significance of motivating individuals to be sensitive and responsible for the environment becomes evident once again. Hence, solving problems with an altruistic approach is required to reach a solution for the benefit of both sides and the necessity for the altruistic attitude and effective communication must be emphasized. In this context, it is thought that the results acquired in this study will contribute to researchers working in the related field.

The aim of the research was to investigate relationship between the altruism levels, communication skills and problem solving skills of the elementary education and secondary education teachers. The hypotheses determined for the purpose of the study are as follows:

- H1: There is a significant relationship among altruism levels of primary school teachers with their problem solving skills and communication.
- H2: There is a significant relationship among the altruism levels of primary school teachers in secondary stage with their problem solving skills and communication
- H3: There is a significant relationship among altruism levels of secondary school teachers with their problem solving skills and communication.
- H4: Altruism levels of teachers significantly differ according to gender.
- H5: Altruism levels of teachers significantly differ according to education level where they are working on.
- H6: Altruism levels of teachers significantly differs according to service life.

Method

Research Design

This is a cross sectional research investigating the relationship between the altruism levels and communication skills and problem solving skills of teachers teaching in elementary education and secondary education. Cross sectional researches are used frequently in the field of educational sciences

(Şahin, Ersanlı, Kumcağız, Barut & Ak, 2014). In this research type, the similarities and differences between specific sample groups and temporary relationships between variables in a certain time frame are exhibited (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Participants

The study population consisted of 725 teachers teaching at Sinop Provincial Center in elementary schools and secondary schools during 2015-2016- school year, and the sample consisted of a total of 452 teachers, 236 (52.20%) females and 216 (47.80%) males, selected by the simple random sampling method. The socio-demographic data on the sample is shown in Table 1 in detail.

Table 1.

Distribution of The Sample Group by Socio-Demographic Characteristics.

Sexuality	Female	Male	Total
n	236	216	452
%	52.20	47.80	100.00
Level of duty	First stage of primary education	Second stage of primary education	Secondary education
n	132	138	182
%	29.20	30.50	40.30
100.00			
Seniority at work	1 - 5 years	6 - 10 years	11 - 15 years
n	192	154	106
%	42.50	34.10	23.50
100.00			

Table 1 shows that 52.20% (236) of the teachers were females and 47.80% (216) of them were males; 29.20% (132) taught in the first level in elementary education, 30.50% (138) taught in the second level in elementary education, 40.30% (182) taught in secondary education; 42.40% (192) taught 1-5 years, 34.10% (154) taught 6-10 years and 23.50% (106) taught 11-15 years.

Data Collection Tools

The Teacher Altruism Scale, the Communication Skill Assessment Scale, the Problem Solving Inventory and the personal information form consisting of questions on the age, gender, education level of employment and the length of service in the profession were used for data collection in the research.

The Teacher Altruism Scale (TAS): The scale was developed to designate the altruistic levels of teachers by Yavuzer et al. (2006). The scale consists of a total of 18 items of 5 point-Likert type. The corrected item-total correlation values of the scale range between .61 and .22. There is a significant difference of 27.00% between the low and top groups at the level of $p < .01$ in terms of all items of the scale. It was estimated that Kaiser Meyer Olkin=.85 and Bartlett analysis as $[p < .01]$ which were required to exhibit the construct validity of the scale. After the factor analysis was made based on this result by using Varimax vertical rotation technique, it was uncovered that the scale consisted of 4 (four) factors. The factor loads of the items ranged between .42 and .84. The eigen value of the scale at the sub factor was 9.29 and the declared variance percentage was 51.62. The internal consistency level Cronbach Alpha value of the scale was estimated between .75-.80. The internal consistency level of the entire scale was estimated as Cronbach Alpha .73. Moreover, the test-retest stability factor of the scale was estimated between .52 and .89 and it was estimated as .88 for the entire scale (Yavuzer et al., 2006). In this study, Cronbach Alpha of the TAS was estimated as .85.

The Communication Skill Assessment Scale (CSAS): The CSAS was developed by Korkut (1996) and it is a 5 point- Likert type scale, consists of 25 items and is assessed on a single dimension. In the scale, the participants were asked to select one of the statements placed in each item namely never, rarely, sometimes, frequently and always (0, 1, 2, 3, 4). In the first studies, the scale was scored between 0 and 4, and in the recently conducted studies, the scale was scored between 1 and 5. The scoring was between 0 and 4 in this study. There were no opposite coded items in this scale and the highest possible score to be received was 100 and the lowest score was 0. A high score received in the scale showed that the individual assessed himself/herself positive in terms of his/her communication skills (Korkut, 2005). In this study, the CSAS's Cronbach Alpha was found as .82.

The Problem Solving Inventory (PSI): The "Problem Solving Inventory" was developed by Heppner (1978) and was collected by the "Problem Solving Inventory" called Form-A (PSI-A) that was adapted to Turkey by Şahin, Şahin & Heppner (1993). The inventory scope is composed of 35 items of 6 point-Likert scale. The inventory is scored as (6) I always behave like this, (5) I usually behave like this, (4) I frequently behave like this, (3) I sometimes behave like this, (2) I rarely behave like this, (1) I never behave like this. Some of the items consist of positive statements and some of them consist of negative statements. The scale gives the total score (problem solving skill perception score) and the scores of the sub scales. The inventory consists of 6 sub dimensions. These are; 1-Speedy Approach: consists of the items 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 and 32 and its Cronbach Alpha is .78, 2-Thinking Approach: consists of items 18, 20, 31, 33 and 35 and its Cronbach Alpha is .76, 3-Avoidant Approach: consists of items 1, 2, 3 and 4 and its Cronbach Alpha is .74, 4-Assessing Approach: consists of items 6, 7 and 8 and its Cronbach Alpha is .69, 5-Self-Confident Approach: consists of items 5, 11, 23, 24, 27, 28 and 34 and its Cronbach Alpha is .64, 6-Planned Approach: consists of items 10, 12, 16 and 19 and its Cronbach Alpha is .59. Items 9, 22 and 29 are not included in scoring. Scoring is made based on 32 items. Items 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 and 34 are scored as opposite. The range of scores that could be received in the inventory is between 32 and 192. A high total score received in the scale shows that an individual perceived himself/herself incompetent on problem solving skill. A low total score received in the scale is accepted as the positive problem solving skill perception of the individual. Cronbach Alpha reliability coefficient of the inventory was found as .82 (Savaşır & Şahin, 1997). In this study, the total scores received in the PSI were assessed and the PSI's Cronbach Alpha was found as .99.

Data Analysis

In the research, it was first checked whether the data complied with the general conditions of parametric tests by performing Kolmogorov Smirnov test and the scores were uncovered as follows: The altruism was $p=.02<.05$ and communication was $p=.00<.05$, and problem solving was $p=.04<.05$. Based on these results, it is seen that the data distribution differed from the normal distribution (Kalaycı, 2010). Therefore, non-parametric tests were performed for data assessment in the statistical processes. In the study, descriptive tests, Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis H –Test and correlation analyses were carried out for data analysis. SPSS 21.0 program was used for analyses. The acquired results were interpreted at the .05 significance level.

Findings

The descriptive statistics data were analyzed and assessed first in this section of the study. Subsequently the results acquired based on the study hypotheses were presented. The mean scores, minimum and maximum values and standard deviation values of the scales applied to the study group are shown in Table 2.

According to Table 2, the altruism level score average of the teachers teaching in the first level of elementary education was ($\bar{X}$ =71.65), their skill level score average was ($\bar{X}$ =103.14) and problem solving level score average was ($\bar{X}$ =111.59). Accordingly, it is seen that the problem solving skill level score average of the teachers teaching in the first level of elementary education and their communication skill level score average were higher than their altruism level score average.

The altruism level score average of the teachers teaching in the second level of elementary education was ($\bar{X}$ =68.22), their communication level score average was ($\bar{X}$ =90.99) and problem-solving skill level score average was ($\bar{X}$ =111.36). Accordingly, it is seen that the problem solving skill level score average of the teachers teaching in the second level of elementary education and their communication skill level score average were higher than their altruism level score average.

Table 2.
Mean of Scales, Distribution of Minimum And Maximum Values and Standard Deviation Values.

	Values	$\bar{X} \pm Sd$	Min.	Max.	Score interval
Level of Altruism	First stage of primary education	71.65±9.69	42.00	89.00	18-90
	Second stage of primary education	68.22±11.13	29.00	88.00	
	Secondary education	69.31±12.13	30.00	90.00	
Communication skills	First stage of primary education	103.14±20.37	25.00	125.00	25-125
	Second stage of primary education	90.99±28.97	25.00	125.00	
	Secondary education	62.96±30.47	25.00	125.00	
Problem solving	First stage of primary education	111.59±27.59	35.00	179.00	35-210
	Second stage of primary education	111.36±19.88	62.00	182.00	
	Secondary education	109.05±20.11	64.00	174.00	

The altruism level score average of the teachers teaching in secondary education was ($\bar{X}$ =69.31), their communication skill level score average was ($\bar{X}$ =62.96) and problem-solving skill level score average was ($\bar{X}$ =109.05). Accordingly, it is seen that the problem solving skill level score average of the teachers teaching in secondary education was higher than their altruism level score average and in addition, their communication skill level score average was low as well.

It was investigated whether there was a significant relationship between the altruism levels of the teachers at the first level of elementary education and their problem solving skills by Spearman rank correlation based on the hypothesis H1: "There is a relationship between the altruism level of the teachers at the first level of elementary education and their problem solving skills and communication skills". Accordingly, the relationship coefficient between the altruism levels and problem solving skills of the teachers at the first level of elementary education was found as .17. It was seen that the relationship was in the same direction and insignificant ($p=.05$; $n=132$). Similarly, the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the teachers at the first level of elementary education was found as .23. It was seen that the relationship was in the same direction and significant ($p=.01$; $n=132$).

It was investigated whether there was a significant relationship between the altruism levels of the teachers at the first level of elementary education and their problem solving skills by Spearman rank correlation based on the hypothesis H2: "There is a significant relationship between the altruism level of

the teachers at the second level of elementary education and their problem solving skills and communication skills”. Accordingly, the relationship coefficient between the altruism levels and problem solving skills of the teachers at the second level of elementary education was found as -.03. It was seen that the relationship was in the opposite direction and insignificant ($p=.70$; $n=138$). Similarly, the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the teachers at the second level of elementary education was found as .18. It was seen that the relationship was in the same direction and significant ($p=.03$; $n=138$).

It was investigated whether there was a significant relationship between the altruism levels of the teachers of secondary education and their problem solving skills by Spearman rank correlation based on the hypothesis H3: “There is a significant relationship between the altruism level of the teachers of secondary education and their problem solving skills and communication skills”. Accordingly, the relationship coefficient between the altruism levels and problem solving skills of the teachers of secondary education was found as -.15. It was seen that the relationship was in the opposite direction and significant ($p=.03$; $n=182$). Similarly, the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the teachers of secondary education was found as .08. It was seen that the relationship was in the same direction and insignificant ($p=.25$; $n=182$).

The Mann-Whitney U test results of the assessment of the altruism scores of the teachers based on the hypothesis H4: “The altruism levels of the teachers vary according to their gender” are shown in Table 3.

Table 3.
Mann-Whitney U Test Results Showing The Difference of Teachers' Altruism Scores by Sexuality.

Sexuality	n	Rank average	Rank sum	U-value	p-value
Female	236	212.77	50214.00	22248.00	.01
Male	216	241.50	52164.00		

According to Table 3, there was a statistically significant difference found between the group averages of the teachers as a result of Mann-Whitney U test performed to designate whether the altruism score averages of the teachers showed a significant difference based on the gender variable (Mann U=22248.00; $p=.01 < .05$). It is seen that the altruism scores of the male teachers are higher than the altruism scores of the female teachers according to the difference between the averages. The Kruskal- Wallis X^2 -Test results of the assessment of the altruism scores of the teachers according to the level of education that they teach based on the hypothesis H5: “The altruism levels of the teachers vary according to the level of education they teach” are shown in Table 4.

Table 4.
Results of The Kruskal-Wallis Test Showing The Differences in The Altruism Scores of The Teachers According to The Educational Level.

Level of duty	n	Rank average	sd	X^2	p	Significant difference
First stage of primary education	132	250.60	2	7.07	.02	First and second stage
Second stage of primary education	138	209.45				
Secondary education	182	221.95				

It is seen in Table 4 that the difference was statistically significant according to the results of Kruskal Wallis H-Test (KW=7.07; $p=.02$) performed to designate whether the altruism score averages of the teachers showed a statistically significant difference according to the level of education they teach. Accordingly, it can be stated that at least one group out of the three groups is different than the others. Mann-Whitney U-Test was used to exhibit the difference between which of the group pairs was significant and according to this result, it was found that the difference between the first level of elementary education and the second level of elementary education was significant ($p=.00$; $p<.05$).

Kruskal-Wallis Test results of the assessment of the altruism scores of the teachers according to their employment years based on the hypothesis *H6: "The altruism levels of the teachers according to their employment years vary"* are shown in Table 5.

Table 5.

Kruskal Wallis Test Results Showing The Difference Of The Teachers' Altruistic Scores According To The Years Of Work.

Years of work	n	Rank average	sd	X ²	p	Significant difference
1-5 years	192	201.53	2	12.23	.00	1-5 and 11-15 years
6-10 years	154	243.98				1-5 and 6-10 years
11-15 years	106	246.33				

It is seen in Table 5 that the difference was statistically significant according to the results of Kruskal Wallis H-Test (KW=12.23; p=.00) performed to designate whether the altruism score averages of the teachers showed a statistically significant difference according to their employment years. Accordingly, it can be stated that at least one group out of the three groups is different than the others. Mann-Whitney U-Test was used to exhibit the difference between which of the group pairs was significant and according to this result, it was found that the difference between the years 1-5 and 11-15 (p=.00; p<.05) and the difference between the years 1-5 and 6-10 (P=.00; p<.05) was significant.

Discussion, Conclusion and Implications

In this study, the relationship between the altruism levels and communication skills and problem solving skills of the teachers teaching in elementary education and secondary education were analyzed. According to the results acquired in the study, it was found that the relationship between the altruism scores and problem solving skills of the teachers at the first level of elementary education was insignificant (p=.05; n=132). Similarly, it was found that the relationship between the altruism scores and problem solving skills of the teachers at the second level of elementary education was insignificant (p=.70; n=138). There was no result found in the literature to support our results. As a matter of fact, it is anticipated that there must be a relationship between the altruism behavior, which is defined as an assistance made without any expectations in return, and the problem solving skill.

According to the result of another hypothesis test, it was seen that the relationship coefficient between the altruism scores and communication skills of the teachers at the first level of the elementary education was significant (p=.00; n=132). Similarly, it was seen that the relationship between the altruism scores and communication skills of the teachers at the second level of elementary education was significant (p=.03; n=138). In other words, it can be stated that an effective communication skill is needed for exhibiting an altruism behavior, which is assistance made voluntarily without looking after an interest. It can be stated that this result of the study is significant when considered in this way. It was seen that the relationship between the altruism scores and problem solving skills of the teachers of elementary education was significant (p=.03; n=182). Social justice and equity sentiments lead to altruism behaviors when it is seen that someone is suffering for no reason. Human beings tend to display behaviors to restore equity in this case (Onatır, 2008). The teachers teaching in elementary education may face with the circumstance to solve numerous problems during this process since they spend time with the youngsters at the adolescent period. As it is stated here as well, it can be said that the altruism behaviors of the teachers teaching in secondary education are effective on problem solving. According to the study results, it is seen that the relationship between the altruism levels and communication skills of the teachers in secondary education is insignificant (p=.25; n=182). As a matter of fact, it is thought that having communication skills is crucial for displaying altruism behavior, which is defined as making assistance without looking after an interest.

When the study's 4th hypothesis "The altruism levels of the teachers vary according to their gender" was tested, it was found that the altruism levels of the teachers differed according to their gender and the men had more positive attitude in comparison to the women. In the literature search, there were results showing that the altruism behaviors did not differ in terms of gender (Akbaba, 1994; Avcı et al., 2013; İşmen & Yıldız, 2005; Kee-Lee, 1998; Ma, 2003; Onatır, 2008). Furthermore, there were study results found showing that the women were more altruistic than the men (Elmas, 1998; Rushton et al., 1986) and there were study results showing that the men were more altruistic than the women (Eagly & Crowley, 1986). It is seen that the altruism levels of the teachers in the concerned research did not show a difference in terms of gender, and they showed a difference in some research. Some results were found supporting our study's hypothesis and there were also some results not supporting it. As a matter of fact, altruism is defined as assistance provided to someone in need without expecting something in return. It makes sense that women display these behaviors more than men do due to both their genetic characteristics and their experience gained during their societal socialization because men are more competitive than women (Özyer et al., 2012). It is seen that a competitive structure has developed among women as well since women take part in business life extensively today and their professionalism plans have become important (Öztürk & Bilkay, 2016; Türkkahraman & Şahin, 2010). Hence, it can be said that the altruism scores of the women were low in some research similar to this study. According to another hypothesis test of the study, it is seen that the altruism score averages of the teachers showed a statistically significant difference according to the level of education they teach ($KW=7.07$; $p=.02$) and the difference between the first level of elementary education and the second level of elementary education was statistically significant ($p=.00$; $p<.05$). Karadağ and Mutaçlılar (2009) concluded in their research that the altruism levels of the elementary school teachers and secondary school teachers were high. In this study, it was concluded that the altruism behaviors of the teachers at the first level of elementary education, e.g. the class teachers, were at a higher level than the altruism behaviors of the teachers at the second level of elementary education. Similarly, it can be said that the altruism behaviors of the teachers in secondary education were at a lower level than those of the class teachers.

When the study's last hypothesis 'The altruism levels of the teachers vary according to their employment years' was tested, it was seen that the altruism score averages of the teachers differed statistically significantly according to their employment years ($KW=12.23$; $p=.00$) and the difference between the years 1-5 and the years 11-15 ($p=.00$; $p<.05$) and the difference between the years 1-5 and the years 6-10 was statistically significant ($P=.00$; $p<.05$). In the study of Özyer et al. (2012) conducted on the individuals working in the banking sector, they concluded that the time spent by the participants in the occupation did not differ statistically significantly in terms of their altruism behaviors. In the study of Karadağ and Mutaçlılar (2009), it was seen that there was a statistically significant difference in the favor of the teachers who had professional seniority of 16-20 years in the comparison made between the teachers who had professional seniority of 6-10 years and the teachers who had professional seniority of 16-20 years. In this study, it was uncovered that a similar result was found. It was seen that the altruism behaviors of the teachers who were employed for 11-15 years and 6-10 years were statistically significant in comparison to the teachers who were employed for 1-5 years. It is thought that this circumstance occurs due to the interest in social responsibility projects of the teachers who gained experience during the advanced years of their professional life especially.

Accordingly, it can be said that the literature supports the study result. This study had some limitations. First, self-report type scales were used in the research. The self-report type scales are based on the principle of self-evaluation of individuals in terms of the psychological characteristic that were aimed to be measured (Şahin et al., 2014). Therefore, the participants may evaluate their altruism, problem solving and communication skills higher or lower than actual. Hence, these psychological characteristics may be assessed in the future research by receiving information from different resources (e.g. close friend, spouse, etc.). In conclusion, in this research, in the research analyzing the relationship between the altruism levels and communication skills and problem solving skills of the teachers teaching in elementary education and secondary education: the relationship coefficient between the altruism

levels and problem solving skills of the teachers at the first level of elementary education was found low, and the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the same teachers was in the same direction and high. According to these results, it can be said that the relationship between them was statistically significant. The relationship coefficient between the altruism levels and problem solving skills of the teachers at the second level of elementary education was found as -.03 and the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the teachers at the second level of elementary school was found as .18. Accordingly, it can be said that the relationship between them was statistically significant. The relationship coefficient between the altruism levels and problem solving skills of the teachers in secondary education was found as -.15.

Accordingly, it can be said that the relationship between them was statistically significant. Similarly, the relationship coefficient between the altruism levels and communication skills of the teachers in secondary education was found as .08. It was seen that the relationship was in the same direction and insignificant ($p=.25$; $n=182$). It was found that there was a statistically significant difference between the teachers according to the level of education they teach and their altruism score averages, and this difference was between the first level of elementary education and the second level of elementary education ($p=.00$; $p<.05$). It was found that there was a statistically significant difference between the altruism score averages of the teachers according to their employment years and this difference was statistically significant between the years 1-5 and the years 11-15 ($p=.00$; $p<.05$) and the years 1-5 and the years 6-10 ($p=.00$; $p<.05$). Furthermore, as a result of Mann-Whitney U-Test performed to designate whether there was significant difference between the altruism scores of the teachers according to the gender variable, there was a statistically significant difference found between the group means (Mann $U=22248.00$; $p=.01 <.05$). It is seen according to the difference between the averages that the altruism scores of the male teachers were higher than the altruism scores of the female teachers.

The following recommendations are made based on the study results:

- Offering the awareness training to the teachers at the first and second levels of elementary education on their problem solving skills,
- Organizing activities for teachers in secondary education to develop their communication skills,
- Organizing activities for teachers at the first and second levels of elementary education to develop their problem solving skills,
- Giving seminars and conferences to teachers at the second level of elementary education and secondary education for improving their altruism levels and raising their awareness on benevolence,
- Conducting qualitative studies to draw attention to the significance of altruistic behaviors in the teaching profession may be recommended.

Türkçe Sürüm

Giriş

Özgecilik önceleri din ve felsefenin konuları arasında yer alırken, psikolojinin bağımsız bir bilim dalı olmasıyla bu alanda da kuramcılarının ve araştırmacılarının ilgisini çekmiştir. Özgecilik konusunda üzerinde uzlaşılmış net bir tanım bulunmamakla birlikte bireyin kendi çıkarlarından arınarak başkalarının refahı için yapılan yardım davranışı (Carlo & Randall, 2002), yardım etme, destekleme ve koruma (Gintis, 2003), başkaları için karşılık beklemeden bir şeyler yapmak (İslamoğlu & Altunışık, 2008) şeklinde de ifade edildiği görülmektedir. Özgeci davranış ise başkalarına yardım eden ya da yardım amaçlayan her türlü davranışı içeren geniş bir yelpazeyi kapsayan davranışlar sınıfı olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifade ile ödül beklentisi olmaksızın diğer insanların yararına yapılan eylemler olarak belirtilmektedir. Bireylerin bir sorun karşısında isteğe bağlı olarak birbirine yardım etmesi de özgeci davranıştır (Balıkcıoğlu ve Karacaoğlu, 2007; Gordon, 2003; Kapıkıran, 2008; Podsakoff & MacKenzie, 1994; Sarıyer, 2011). Bu tanımlarda da görüldüğü gibi, özgeciliğe, yardımseverlik davranışı ön plana çıkmaktadır. Toplumsal adalet ve eşitlik duygusu ile biri haksız yere acı çekerken görüldüğünde insanlar eşitliği yeniden sağlamak eğilimindedirler. Bu tür bir yaklaşım özgeci davranışa yol açmaktadır. Birine bir iyilik yapmak, iyilik yapana yardım teklif etmek, bireyde sorumluluk duygusunu geliştirmektedir. Bunun yanı sıra bireyin kendisini iyi hissetmesi de özgeci davranış artırma eğiliminde olduğu gibi tersine, kötü hissetme de özgeci davranışları azaltmaktadır. İnsanların iyi şanslarını paylaşmak istemelerine neden olan “mutlu” anları bulunmaktadır (Freedman et al., 1976).

Her insan anlamak ve anlaşılmak istemektedir. İnsan olmanın gereği olarak, toplumsal hayat içinde başkaları ile olan ilişkilerini düzenlemeye, çevresine uyum sağlamaya çalışmaktadır. Güçlü bir etkileşimi gerektiren bu ilişkileri, sahip olduğu iletişim becerisi ile gerçekleştirmektedir (Elkatmış & Ünal, 2014). İletişim ve eğitim birbirinden ayrılmaz iki kavramdır. Bunun nedeni eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için önceliğin iletişim kurmaktan geçmesidir. Eğitimin ve öğretimin en genel amacı bireyi bilgilerle donatmaktan öte, bireyin önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda davranmasına yardımcı olmaktır (Deryakulu, 1992). Bu bağlamda iyi bir öğrenme ve öğretme süreci için etkili bir iletişim biçimine ihtiyaç olduğu söylenebilir. Öğretmenin sınıf içerisinde öğrencilerine belirlediği eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilmesi ve öğrencilerle açık ve etkili bir iletişim kurmak için problemin açık bir şekilde ortaya konularak uygun çözüm yollarının bulunması ile çatışmaların ortadan kaldırılmasına ve empatik yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır (Çubukçu & Girmen, 2008). Çocukların ve gençlerin gelişiminde önemli bir yere sahip olan okullarda yoğun olarak problemlere maruz kalabilmektedirler. Bu süreçte problemlerin çözümünde öğretmenlerin becerikli olmaları beklenmektedir ki problem çözme becerisi kazanmaları konusunda öğrencilere yardımcı olabilsinler (Çınar et al., 2009). Alanyazında özgeci davranış ile ilgili araştırmalarda, insanların “kendiliklerinden” başkalarına yardım etme ya da ödül beklentisi olmadan birine yardım etme durumları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Karadağ & Mutaftçılar, 2009). Geleceğimiz olan gençlerimizin bilgiye kolay ulaşabilen, üretken, eleştirel düşünebilen, hoşgörülü, yardımsever, paylaşımcı ve birbirlerinin gelişimini destekler özelliklerde yetişmesi beklenmektedir (Saracaloğlu, 2006; Saracaloğlu & Kaşlı, 2001). Bu bağlamda bu özelliklere sahip bireylerin yetişebilmesinde önemli etkiye sahip olan öğretmenlerimizin özgecilik, iletişim ve problem çözme becerilerinin ne düzeyde olduğunu belirlenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Son zamanlarda yapılan çalışmalarda özgeciliğin olumlu sosyal davranışlar başlığı altında incelenmesinin gerektiği üzerinde görüşler ileri sürülmektedir (Carlo & Randall, 2002; Schwartz, 1993). Burada adı geçen olumlu sosyal davranışlar kapsamında iletişim becerisi ve problem çözme becerisinin ele alınabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma çerçevesinde yapılan alanyazın taramasında öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ile iletişim ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi doğrudan ortaya koyan çalışmalara ulaşılamamıştır. Bununla birlikte Çınar ve arkadaşları (2009) tarafından öğretmenlerin problem çözme becerileri, Pehlivan’ın (2005) öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları, Şara ve Güney’in (2015)

sınıf ve branş öğretmenlerinin iletişim becerileri düzeyleri, İşmen ve Yıldız'ın (2005) öğretmenliğe ilişkin tutumların özgecilik ve atılganlık düzeyleri açısından incelenmesi, Karadağ ve Mutaftıçlar'ın (2009) ilk ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin özgecilik düzeyleri ve Serin (2006) tarafından yapılan sınıf öğretmenlerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi şeklinde araştırmalara rastlanılmıştır. Bu araştırmalarda özgeciliğin öğretmenlik mesleğinde olması gerektiği vurgulanmakta, benzer şekilde beraberinde de problem çözme ve etkili iletişim becerisine sahip olan öğretmenlerin öğrencilerine daha bütüncül yaklaşacakları vurgulanmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde ise öğretmenlik mesleğinde öğretmenin mesleki bilgisinin yanı sıra yüksek düzeyde özgeci yaklaşımın öğrencisini anlama ve öğretme sürecinde daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma öğretmenlerin özgecilik yönüne değindiği ve öğretmenlerin özgecilik yönünün öğrencilerin sosyal davranışlar kazanabilmelerinde rol modeli olabileceği dikkate alındığında çalışmanın bu yönden de anlamlı olacağı ifade edilebilir. Öğretmen insanları anlamakta ve onlarla çalışmakta uzman olmalıdır. Öğretmen, sorumlu bir otorite olarak hizmetlerini topluma ulaştırmalı, açık fikirli olmalı, çevre liderleri ve öğrenci velileri ile iyi ilişkiler ve işbirliği geliştirmelidir (Kaya, 1994). Bunun içinde öğretmenlerin öğrenciler, veliler ve meslektaşları ile iletişim kurmaları gerektiğinin bilincinde üzerinde durulması gereken önemli bir konudur (Saracaloğlu et al., 2009). Öğretmenler sadece okulda değil, okul dışında da bilgi ve becerileri ile çevrelerindeki insanları aydınlatmaktadırlar. İnsanoğlu sürekli olarak çevresine uyum çabası içinde olan bir varlıktır. Bu uyum sağlama çabası doğduğu andan itibaren başlar ve süreklilik arz eder. İnsanlarla sürekli iletişim halinde olma zaman zaman bazı kişiler arası problemlerin ortaya çıkmasına da sebep olmaktadır. Yaşamın vazgeçilmez bir parçası olan kişilerarası ilişkilerde karşılaşılan problemlerin çözülmesinde de ne gibi yollar izleneceği ve nelere önem verilmesi gerektiği oldukça önemlidir (Terzi, 2003). Eğitim ve öğretim sisteminin önemli bir ögesi olan öğretmenlerin problem çözme becerileri konusunda yetkin olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerden mesleki yaşantılarında karşılaşılabilecekleri problemlerin üstesinden gelebilmeleri ve bu problemler karşısında etkili kararlar alabilmeleri beklenilmektedir (Çevik & Özmaden, 2013). Problemlerin çözümünde olası seçenekler özgeci yaklaşım ile ele alındığında, bireyleri çevreye karşı duyarlı ve sorumlu olmaları yönünde motive edebilmenin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bu nedenledir ki özgeci bir yaklaşımla problemlerin çözümü her iki tarafında yararına olacak bir çözüme ulaşabilmede, özgeci tutumun ve etkili iletişimin gereğini vurgulamak gerekmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmadan elde edilen sonuçların ilgili alanda çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada ilk ve orta öğretimde görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri ile olan ilişkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak belirlenen hipotezler aşağıdaki gibidir:

- H1: İlköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H2: İlköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri, özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H3: Ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H4: Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
- H5: Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri görev yaptıkları eğitim kademesine göre farklılaşmaktadır.
- H6: Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri çalışma yıllarına göre farklılaşmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma ilk ve orta öğretimde görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri ile olan ilişkinin incelendiği kesitsel bir araştırmadır. Kesitsel araştırmalar eğitim bilimleri alanında sıklıkla kullanılan araştırma türlerinden biridir (Şahin, Ersanlı,

Kumcağız, Barut & Ak, 2014). Bu araştırma türünde belirli bir zaman diliminde, belirli bir örnekleme grupları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar aynı zamanda değişkenler arasındaki geçici ilişkiler belirlenmeye çalışılır (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Katılımcılar

Bu çalışmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Sinop il merkezindeki ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapan 725 öğretmen oluştururken, örneklemini ise basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 236 (52.20%)'sı kadın ve 216 (47.80%)'sı erkek olmak üzere 452 öğretmen oluşturmuştur. Örneklem ait sosyo-demografik Tablo 1'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 1.

Örneklem Grubunun Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Dağılımları.

Cinsiyet	Kadın	Erkek		Toplam
n	236	216		452
%	52.20	47.80		100.00
Görev yaptığı kademe	İlköğretim 1. kademe	İlköğretim 2. kademe	Ortaöğretim	
n	132	138	182	452
%	29.20	30.50	40.30	100.00
Meslekteki Kıdeminiz	1 - 5 yıl arası	6 - 10 yıl arası	11 - 15 yıl arası	
n	192	154	106	452
%	42.50	34.10	23.50	100.00

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin %52.20 (236)'sinin kadın %47.80 (216) sinin erkek olduğu; %29.20 (132)'sinin ilköğretim 1.kademede %30.50 (138)'inin ilköğretim ikinci kademede %40.30 (182)'ünün ortaöğretimde görev yaptığı; %42.40 (192)'ünün 1-5 yıl, %34.10 (154)'inin 6-10 yıl, %23.50 (106)'inin 11-15 yıl arasında görev yaptığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak için Öğretmen Özgeciliği Ölçeği, İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Problem Çözme Envanteri ve yaş, cinsiyet, görev yaptığı eğitim kademesi, meslekteki kıdem sorulardan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Öğretmen Özgeciliği Ölçeği (ÖÖÖ): Ölçek öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Yavuzer vd. (2006) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipi toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu değerleri .61 ile .22 arasında değişmektedir. Ölçek maddelerin tümü açısından alt ve üst %27.00'lık gruplar arasında $p < .01$ düzeyinde manidar bir fark vardır. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi için gerekli olan KaiserMeyerOlkin=.85 ve Bartlett analizi ($p < .01$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçtan hareketle Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak yapılan faktör analizi sonrasında ölçeğin 4 (dört) faktörden oluştuğu saptanmıştır. Maddelerin faktör yükleri .42 ve .84 arasında değişmektedir. Ölçeğin alt faktördeki öz değeri 9.29 ve açıklanan varyans yüzdesi 51.62'dir. Ölçeğin iç tutarlılık düzeyi Cronbach Alpha değeri .75-.80 arasında hesaplanmıştır. Ölçeğin toplamı için iç tutarlılık düzeyi de Cronbach Alpha .73 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin test-tekrar-test kararlılık katsayıları .52 ile .89 arasında, ölçeğin toplam için ise .88 olarak hesaplanmıştır (Yavuzer et al., 2006). Bu çalışmada ÖÖÖ'nin Cronbach Alfa'sı .85 olarak bulunmuştur.

İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ): Korkut (1996) tarafından geliştirilen İBDÖ, 5'li Likert tipi bir ölçek olup 25 maddeden oluşmakta ve tek boyut üzerinden değerlendirilmektedir. Katılımcılardan ölçekteki her bir maddenin karşısında yer alan hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla ve her zaman (0, 1, 2, 3, 4) ifadelerinden birini seçmeleri beklenmektedir. İlk çalışmalarda 0-4 ile puanlanan ölçek son yapılan çalışmalarda 1-5 şeklinde puanlanmıştır. Bu çalışmada ise 0-4 ile puanlama yapılmıştır. Ters kodlu maddelerin olmadığı, bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 0'dır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği bireyin kendisini iletişim becerileri açısından olumlu olarak değerlendirdiğini göstermektedir (Korkut, 2005). Bu çalışmada İBDÖ'nün Cronbach Alfa'sı .82 olarak bulunmuştur.

Problem Çözme Envanteri (PÇE): Heppner (1978) tarafından geliştirilen "Problem Solving Inventory", Form-A (PSI-A) olarak isimlendirilen, Türkiye'ye uyarlaması Şahin, Şahin ve Heppner tarafından (1993) yapılan "Problem Çözme Envanteri" yardımıyla toplanmıştır. Envanter kapsamı, 35 maddeden 6'lı likert ölçeği olarak oluşturulmuştur. Envanter, (6) Her zaman böyle davranırım, (5) Çoğunlukla böyle davranırım, (4) Sık sık böyle davranırım, (3) Arada sırada böyle davranırım, (2) Ender olarak böyle davranırım, (1) Hiçbir zaman böyle davranmam şeklinde puanlanmaktadır. Maddelerin bir kısmı olumlu, bir kısmı da olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçek, toplam puan (problem çözme beceri algısı puanı) ve alt ölçeklere ilişkin puanları vermektedir. Envanter 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; 1-Acelecı Yaklaşım: 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 32. maddeleri içermekte ve Cronbach Alfa'sı .78, 2-Düşünen Yaklaşım: 18, 20, 31, 33 ve 35. maddeleri içermekte ve Cronbach Alfa'sı .76, 3- Kaçınan Yaklaşım: 1, 2, 3 ve 4. maddeler, içermekte ve Cronbach Alfa'sı .74, 4-Değerlendirici Yaklaşım: 6, 7 ve 8. maddeleri içermekte ve Cronbach Alfa'sı .69, 5-Kendine Güvenli Yaklaşım: 5, 11, 23, 24, 27, 28 ve 34. maddeleri içermekte ve Cronbach Alfa'sı .64, 6-Planlı Yaklaşım: 10, 12, 16 ve 19. maddeleri içermekte ve Cronbach Alfa'sı .59'dur. Puanlamada 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. Puanlama 32 madde üzerinden yapılır. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Envanterden alınabilecek puan ranjı, 32-192 arasındır. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir. Ölçekten alınan toplam puanların azalmasında ise kişinin problem çözme beceri algısının olumlu olduğu kabul edilir. Envanterin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur (Savaşır & Şahin, 1997). Bu çalışmada PÇE'den elde edilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilme yapılmış ve PÇE'nin Cronbach Alfa'sı .99 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada önce verilerin parametrik testlerin genel koşullarını sağlayıp sağlamadığı Kolmogorov Smirnov testi ile kontrol edilmiş ve puanlar şu şekilde belirlenmiştir: Özgecılık $p=.02<.05$, iletişim $p=.00<.05$, problem çözme $p=.04<.05$. Bu bulgulara göre verilerin dağılımlarının normal dağılımla farklılık gösterdiği görülmektedir (Kalaycı, 2010). Bu nedendir ki verilerin değerlendirilmesi için yapılacak istatistiki işlemlerde non-parametrik testler kullanılmıştır. Çalışmada, veri analizinde tanımlayıcı testler, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H -Testi, ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Analizler için SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular .05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu kısmında ilk olarak betimsel istatistikî bilgiler incelenerek değerlendirilmiştir. Ardından da çalışmanın hipotezleri doğrultusunda gerçekleştirilen bulgular sunulmuştur. Çalışma grubuna uygulanan ölçeklere ait ortalama skorları, Min ve Max değerleri ile standart sapma değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.*Ölçeklere Ait Ortalama, En Küçük ve En Büyük Değerleri İle Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı.*

	Değişkenler	$\bar{X} \pm SS$	En küçük	En büyük	Puan aralığı
Özgecilik düzeyi	İlköğretim 1.kademe	71.65±9.69	42.00	89.00	18-90
	İlköğretim 2.kademe	68.22±11.13	29.00	88.00	
	Ortaöğretim	69.31±12.13	30.00	90.00	
İletişim becerileri	İlköğretim 1.kademe	103.14±20.37	25.00	125.00	25-125
	İlköğretim 2.kademe	90.99±28.97	25.00	125.00	
	Ortaöğretim	62.96±30.47	25.00	125.00	
Problem çözme	İlköğretim 1.kademe	111.59±27.59	35.00	179.00	35-210
	İlköğretim 2.kademe	111.36±19.88	62.00	182.00	
	Ortaöğretim	109.05±20.11	64.00	174.00	

Tablo 2’de görüldüğü üzere ilköğretim birinci kademedeki görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =71.65), iletişim beceri düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =103.14) ve problem çözme beceri düzeyi puan ortalaması ise ($\bar{X}$ =111.59)’dur. Buna göre, ilköğretim birinci kademedeki görevli öğretmenlerin problem çözme beceri düzeyi puan ortalamaları ile iletişim beceri düzeyi puan ortalamalarının özgecilik düzeyi puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. İlköğretim ikinci kademedeki görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =68.22), iletişim beceri düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =90.99) ve problem çözme beceri düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =111.36)’dır. Buna göre, ilköğretim ikinci kademedeki görevli öğretmenlerin problem çözme beceri düzeyi puan ortalamaları ile iletişim beceri düzeyi puan ortalamalarının özgecilik düzeyi puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =69.31), iletişim beceri düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =62.96) ve problem çözme beceri düzeyi puan ortalaması ($\bar{X}$ =109.05)’dir. Buna göre, ortaöğretimde görevli öğretmenlerin problem çözme beceri düzeyi puan ortalamalarının özgecilik düzeyi ortalamalarından yüksek olduğu, bunun yanı sıra iletişim beceri düzeyi puan ortalamaların da düşük olduğu görülmektedir.

H1: “İlköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır” hipotezine göre ilköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearman’ın sıra korelasyonu ile araştırılmıştır. Buna göre ilköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı .16 olarak bulunmuştur. İlişkinin aynı yönde ve önemsiz olduğu görülmüştür ($p=.05$; $n=132$). Benzer şekilde ilköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısı .23 olarak bulunmuştur. İlişkinin aynı yönde ve önemli olduğu görülmüştür ($p=.00$; $n=132$).

H2: “İlköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezine göre ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearman’ın sıra korelasyonu ile araştırılmıştır. Buna göre ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı -.03 olarak bulunmuştur. İlişkinin ters yönde ve önemsiz olduğu görülmüştür ($p=.70$; $n=138$). Benzer şekilde ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısı .18 olarak bulunmuştur. İlişkinin aynı yönde ve önemli olduğu görülmüştür ($p=.03$; $n=138$).

H3: “Ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezine göre ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin problem çözme becerileri ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearman’ın sıra korelasyonu ile araştırılmıştır. Buna göre ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı -.15 olarak bulunmuştur. İlişkinin ters

yönde ve önemli olduğu görülmüştür ($p=.03$; $n=182$). Benzer şekilde ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısı .08 olarak bulunmuştur. İlişkinin aynı yönde ve önemsiz olduğu görülmüştür ($p=.25$; $n=182$).

H4: "Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır." hipotezine göre öğretmenlerin özgecilik puanlarının cinsiyete göre değerlendirilmesine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin Özgecilik Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığını Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları.

Cinsiyet	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U-Değeri	p-değeri
Kadın	236	212.77	50214.00	22248.00	.01
Erkek	216	241.50	52164.00		

Tablo 3'e göre öğretmenlerin özgecilik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Mann U=22248.00; $p=.01 < .05$).

Ortalamalar arasındaki farka göre erkek öğretmenlerin özgecilik puanları kadın öğretmenlerin özgecilik puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. H5: "Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri görev yaptıkları eğitim kademesine göre farklılaşmaktadır." Hipotezine göre öğretmenlerin özgecilik puanlarının görev yaptıkları eğitim kademesine göre değerlendirilmesine ilişkin Kruskal- Wallis χ^2 -Testi sonuçları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin Özgecilik Puanlarının Görev Yaptıkları Eğitim Kademesine Göre Farklılığını Gösteren Kruskal- Wallis Testi Sonuçları.

Görev yapılan kademe	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
İlköğretim 1.kademe	132	250.60	2	7.07	.02	1.kademe ile 2.kademe
İlköğretim 2.kademe	138	209.45				
Ortaöğretim	182	221.95				

Tablo 4'de öğretmenlerin görev yaptıkları eğitim kademesine göre özgecilik puanı ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($KW=7.07$; $p=.02$). Buna göre üç gruptan en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Hangi ikili gruplar arasındaki farkın önemli olduğunu belirleyebilmek için Mann-Whitney U –testi kullanılmış ve bu sonuca göre ilköğretim birinci kademe ile ilköğretim ikinci kademe arasındaki farklılığın anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=.00$; $p<.05$). H6: "Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri çalışma yıllarına göre farklılaşmaktadır" Hipotezine göre öğretmenlerin özgecilik puanlarının çalışma yıllarına göre değerlendirilmesine ilişkin Kruskal- Wallis Testi sonuçları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5.

Öğretmenlerin Özgecilik Puanlarının Çalışma Yıllarına Göre Farklılığını Gösteren Kruskal Wallis Testi Sonuçları.

Çalışma yılları	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
1-5 yıl	192	201.53	2	12.23	.00	1-5 yıl ile 11-15
6-10 yıl	154	243.98				1-5 yıl ile 6-10 yıl
11-15 yıl	106	246.33				

Tablo 5’de öğretmenlerin çalışma yıllarına göre özgecilik puanı ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($KW=12.23$; $p=.00$). Buna göre üç gruptan en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Hangi ikili gruplar arasındaki farkın önemli olduğunu belirleyebilmek için Mann-Whitney U - testi kullanılmış ve bu sonuca göre 1-5 yıl ile 11-15 yıl ($p=.00$; $p<.05$) ve 1-5 yıl ile 6-10 yıl ($P=.00$; $p<.05$) arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri olan ilişkisi incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara bakıldığında; ilköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin önemsiz olduğu bulunmuştur ($p=.05$; $n=132$). Benzer şekilde ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin önemsiz olduğu bulunmuştur ($p=.70$; $n=138$). Alanyazında bulgumuzu destekleyecek bir sonuca ulaşamamıştır. Gerçekte, karşılık beklemeden yapılan yardım olarak nitelendirilen özgecilik davranışın problem çözme becerisi ile ilişkili olması beklenmektedir. Bir diğer hipotez testi sonucunda ise ilköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısının önemli olduğu görülmüştür ($p=.00$; $n=132$). Benzer şekilde ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin önemli olduğu görülmüştür ($p=.03$; $n=138$). Diğer bir ifade ile gönüllü olarak çıkar gözetmeksizin yapılan yardım olan özgeci davranışın sergilenmesinde etkili iletişim becerisine gereksinim olduğu söylenebilir. Çalışmanın bu sonucunun bu yönden değerlendirildiğinde önemli olduğu belirtilebilir. Ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik puanları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin önemli olduğu görülmüştür ($p=.03$; $n=182$). Toplumsal adalet ve hakkaniyet duygusu, birisi haksız yere acı çekerken görüldüğünde özgeci davranışlara yol açmaktadır. İnsanlar bu durumda eşitliği yeniden sağlayacak şekilde davranma eğilimi göstermektedir (Onatır, 2008). Ortaöğretimde görev yapan öğretmenler ergenlik dönemindeki gençlerle birlikte olduklarından bu süreçte yoğun problemleri çözme durumu ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Burada da belirtildiği üzere ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin özgecilik davranışların problem çözebilmede etkin olduğu söylenebilir. Çalışmanın bulgularına göre ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin önemsiz olduğu görülmektedir ($p=.25$; $n=182$). Gerçekte karşılık gözetmeksizin yapılan yardım etme olarak ifade edilen özgecilik davranışının sergilenbilmesinde iletişim becerilerine sahip olmanın önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın 4. hipotezi ‘Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır’, test edildiğinde öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığı ve erkeklerin kadınlara göre daha olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Alanyazın incelendiğinde özgeci davranışların, cinsiyet açısından farklılaşmadığı şeklinde sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Akbaba, 1994; Avcı et al., 2013; İşmen & Yıldız, 2005; Kee-Lee, 1998; Ma, 2003; Onatır, 2008). Bunun yanı sıra kadınların erkeklerden daha özgeci oldukları (Elmas, 1998; Rushton et al., 1986) ve erkeklerin de kadınlardan daha özgeci olduklarına ilişkin çalışma sonuçlarına da ulaşılmıştır (Eagly & Crowley, 1986). Görüldüğü ilgili araştırmalarda öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin cinsiyet açısından bazı araştırmalarda farklılık göstermediği bazılarında ise farklılık gösterdiği görülmektedir.

Çalışmamızın hipotezini destekleyen bulguya ulaşıldığı gibi desteklemeyen bulguya da ulaşılmıştır. Gerçekte özgeciliğin tanımı, özgecilik yardımı ihtiyacı olan birisine karşılık beklemezsizin yardım etmek şeklinde belirtilmektedir Kadınların hem genetik özellikleri gereği hem de toplumsal sosyalleşme süreci boyunca edindikleri deneyim sonucunda bu davranışları erkeklere nazaran daha fazla sergilemeleri mantıklı gelmektedir. Çünkü erkekler kadınlara göre daha rekabetçi yapıdadırlar (Özyer et al., 2012). Günümüzde kadınların yoğun bir şekilde çalışma hayatına atılması ve kariyer yapma planlarının önem kazanması ile kadınlar arasında da bir rekabetçi bir yapının gerçekleştiği görülmektedir (Öztürk & Bilkay, 2016; Türkkahraman & Şahin, 2010). Bu nedenledir ki bu çalışmada olduğu gibi bazı araştırmalarda da kadınların özgecilik puanlarının düşük olduğu söylenebilir. Çalışmanın diğer hipotez testine göre öğretmenlerin görev yaptıkları eğitim kademesine göre özgecilik puanı ortalamalarına göre istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği ($KW=7.07$; $p=.02$) ve ilköğretim 1.kademe ile ilköğretim 2. kademe arasındaki istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p=.00$; $p<.05$). Karadağ ve Mutağçılar'ın (2009) araştırmalarında ilk ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin özgecilik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Bu çalışmada ise ilköğretim birinci kademedeki, yani sınıf öğretmenlerinin özgeci davranışlarının ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgeci davranışlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde de ortaöğretimdeki öğretmenlerin de özgeci davranışlarının sınıf öğretmenlerine göre düşük olduğu söylenebilir.

Çalışmanın son hipotezi olan 'Öğretmenlerin özgecilik düzeyleri çalışma yıllarına göre farklılaşmaktadır' test edildiğinde, öğretmenlerin çalışma yıllarına göre özgecilik puanı ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği ($KW=12.23$; $p=.00$), 1-5 yıl ile 11-15 yıl ($p=.00$; $p<.05$) ve 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($P=.00$; $p<.05$). Özyer ve arkadaşlarının (2012) bankacılık sektöründe çalışan bireylerle yaptıkları araştırmada da katılımcıların meslekte geçirdikleri sürenin onların özgecilik davranışları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Karadağ ve Mutağçılar'ın (2009) yaptıkları araştırmada 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler ile 16-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında 16-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin lehine istatistiksel olarak manidar fark bulunduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmada da benzer sonuca ulaşıldığı belirlenmiştir. Çalışma yılı 11-15 yıl ve 6-10 yıl olan öğretmenlerin özgecilik davranışlarının çalışma yılı 1-5 olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu durumun, özellikle mesleki yaşamlarının ilerleyen yıllarında tecrübe kazanan öğretmenlerin, sosyal sorumluluk projeleri ile ilgilenmelerinden ileri geldiği düşünülmektedir. Buna göre çalışma bulgusunun literatür tarafından desteklendiği söylenebilir. Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. İlk olarak araştırmada öz-bildirim tarzı ölçekler kullanılmıştır. Özbildirim tarzı ölçekler bireylerin ölçülmek istenilen psikolojik nitelik açısından kendilerini değerlendirmesi ilkesine dayanmaktadır (Şahin et al., 2014). Bu nedenle, katılımcılar özgecilik, problem çözme ve iletişim becerilerini olduğundan daha yüksek ya da olduğundan daha düşük değerlendirebilir. Bu nedenle, bu psikolojik niteliklerin ilerleyen araştırmalarda farklı kaynaklardan bilgi alınarak (Örn. yakın arkadaş, eş gibi) değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, bu araştırmada ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin iletişim becerileri ve problem çözme becerileri olan ilişkisi inceleyen araştırmada: İlköğretim birinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı düşük bulunurken, aynı öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısının ise aynı yönde ve yüksek olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. İlköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı $-.03$ olarak, ilköğretim ikinci kademedeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısı $.18$ olarak bulunmuştur. Buna göre aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki katsayısı $-.15$ olarak bulunmuştur. Buna göre aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Benzer şekilde ortaöğretimdeki öğretmenlerin özgecilik düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki katsayısı $.08$ olarak bulunmuştur. İlişkinin aynı yönde ve önemsiz olduğu görülmüştür ($p=.25$; $n=182$). Öğretmenlerin görev yaptıkları eğitim kademesine göre özgecilik puanı ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılığın ilköğretim birinci kademe ile ilköğretim ikinci kademe olduğu bulunmuştur ($p=.00$; $p<.05$). Öğretmenlerin çalışma yıllarına göre özgecilik puanı ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılığın 1-5 yıl ile 11-15 yıl ($p=.00$; $p<.05$) ve 1-5 yıl ile 6-10 yıl ($P=.00$; $p<.05$) arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin özgecilik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Mann-Whitney $U=22248.00$; $p=.01 <.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre erkek öğretmenlerin özgecilik puanları kadın öğretmenlerin özgecilik puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. İlköğretim birinci ve ikinci kademedeki öğretmenlere yönelik problem çözme becerileri ile ilgili farkındalık eğitimlerinin verilmesi, Ortaöğretimdeki öğretmenlere yönelik

iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin uygulanması, ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verilmesi, ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim öğretmenlerinin özgeciliği düzeylerini artırmaya yönelik olarak yardımseverlik konusunda farkındalık yaratmaya yönelik seminerler, konferansların verilmesi, Öğretmenlik mesleğinde özgeci davranışların önemine dikkat çekecek nitel çalışmaların yapılması önerilebilir.

References

- Akbaba, S. (1994). *Grupla psikolojik danışmanın sosyal psikolojik bir kavram olan özgecilik üzerindeki etkisi*. Unpublished doctorate dissertation, Atatürk University, Erzurum.
- Avcı, D., Aydın D. & Özbaşaran, F. (2013). Hemşirelik öğrencilerinde empati-özgecilik ilişkisi ve özgeci davranışın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 108-113.
- Balıkçioğlu, B. & Karacaoğlu, K. (2007). Sosyal bir ürün olarak topluma pazarlanan hayırseverlik: stratejik hayırseverlik. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(2), 121-141.
- Carlo, G. & Randall, B. (2002). The development of a measure of prosocial behaviors for late adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 31(1), 31-44.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). Research methods in education (Sixth edition.). London: Routledge. *Cumhuriyet Armağan*, 1, 263-290.
- Çevik, D. B. & Özmaden, M. (2013). Öğretmen adaylarının problem çözme becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 270-275.
- Çınar, O., Hatunoğlu, A., & Hatunoğlu, Y. (2009). Öğretmenlerin problem çözme becerileri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 215-226.
- Çubukçu, Z. & Girmen, P. (2008). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin görüşleri. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 44, 123-142.
- Deryakulu, D. (1992). Eğitim iletişimi kavramı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(2), 787-794.
- Eagly, A. H. & Crowley, M. (1986). Gender and helping behavior: A metaanalytic review of the social psychological literature. *Psychological Bulletin*, 100, 283-308.
- Elkatmış, M. & Ünal, E. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının iletişim beceri düzeylerine yönelik bir çalışma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 107-122.
- Elmas U. (1998). *Bireylerin ana-baba tutumları ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Unpublished master's thesis, Atatürk University, Erzurum.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (1976). *Özgecilik ve olumlu davranış*. (Trans. Ali Dönmez). Social psychology Englewood Cliffs , N.J: Prentice-Hill.
- Gintis, H. (2003). The Hitchhiker's Guide to Altruism: Gene-culture coevolution, and the Internalization of Norms. *Journal of Theoretical Biology*, 220, 407-418.
- Gordon, M. (2003) Sosyoloji sözlüğü (Trans. Osman Akınhay, Derya Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Heppner, P. P. (1978). A review of the problem solving literature and it's relationships to the counseling process. *Journal of Counseling Psychology*, 25, 366-375.
- İslamoğlu, A. H. & Altunışık, R. (2008). *Tüketici davranışları*, İstanbul: Beta Yayınları.
- İşmen, E. A. & Yıldız, A. (2005). Öğretmenliğe ilişkin tutumların özgecilik ve atılganlık düzeyleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim*, 42, 151-166.
- Kalaycı, Ş. (2010). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kapıkıran, N. A. (2008). Moral behavior and pro-social behaviors: Does art education create a difference? *International Journal of Human Sciences*, 5(2), 1-14.
- Karadağ, E. & Mutfakçılar, I. (2009). İlk ve orta öğretim okulu öğretmenlerinin özgecilik düzeyleri üzerine bir araştırma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 75-92.
- Kaya, K. Y. (1994). Türkiye'de öğretmen yetiştirme: 2000 yıllara doğru Türkiye'de öğretmen yetiştirme sistemine bir bakış. *Amme İdaresi Dergisi*, 23(3), 27-50.

- Kee-Lee, C. (1998). Effects of age, gender, and participation in volunteer activities on the altruistic behavior of Chinese adolescents. *Journal of Genetic Psychology*, 159 (2), 195-201.
- Korkut, F. (1996). İletişim becerilerini değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi: güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Korkut F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 143-149
- Ma, H. K. (2003). The relationship of the family social environment, peer influences, and peer relationships to altruistic orientation in Chinese children. *Journal of Genetic Psychology*, 164 (3), 267-274.
- Onatır, M. (2008). *Öğretmenlerde özgecilik ve değer tercihleri arasındaki ilişki*. Unpublished master's thesis, Yeditepe University, İstanbul.
- Öztürk, Z. & Bilkay A. T. (2016). Türkiye kamu hastaneleri kurumunda çalışan kadınların kariyer engelleri ve cam tavan sendromu algıları. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 89-102.
- Özyer, U., Orhan-Dönmez, D., & Orhan, U. (2012). Demografik özelliklerin örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutları ile ilişkisi: bankacılık sektöründe bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 181-204.
- Pehlivan, B. K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim-Online*, 4(2), 17-23.
- Podsakoff, P. M. & MacKenzie, S. B. (1994). Organizational citizenship behaviors and sales unit effectiveness. *Journal of Marketing Research*, 3(1), 351-363.
- Rushton J. P., Fulker D. W., Neale M. C., Nias D. K. B., & Eysenck, H. J. (1986). Altruism and aggression: The heritability of individual differences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 1192-1198.
- Saracaloğlu, A. S. (2006). 21. Yüzyılda öğretmen adaylarının nitelikleri. *Atatürk ve Cumhuriyete Armağan*, 1, 253-290.
- Saracaloğlu, A. S., Yenice, N., & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 187-206.
- Saracaloğlu, A. S. & Kaşlı, A. (2001). Öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumları ile başarıları arasındaki ilişki. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(1), 112-127.
- Sarıyer, N. (2011). Hayırsever tüketici davranışı - Çanakkale örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 255-268.
- Savaşır, I. & Şahin, N. H. (Ed.). (1997). *Bilişsel ve davranışçı terapilerde değerlendirme: sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Schwartz, B. (1993). Why altruism is impossible and ubiquitous. *The Social Service Review*, 3, 314-343.
- Serin, O. (2006). Sınıf öğretmenlerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 318142, 80-88.
- Şahin, N., Şahin, N. & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17, 379-396.
- Şahin, E., Ersanlı, E., Kumcağız, H., Barut, Y., & Ak, E. (2014). Sociodemographic differences in empathic tendency: A sample of religious high school students. *Journal of Studies in Education*, 4(4), 1-11.
- Şara, P., & Güney, Ü. (2015). Sınıf ve branş öğretmenlerinin iletişim becerileri düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Eşme İlçesi örneği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XIV. Uluslararası katılımlı sınıf öğretmenliği eğitimi sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı, 195-205.

- Terzi, Ş. (2003). Altıncı sınıf öğrencilerinin kişiler arası problem çözme beceri algıları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 221-232.
- Türkkahraman, M. & Şahin, K. (2010). Kadın ve kariyer. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 75-88.
- Yavuzer, H., İşmen, E., Yıldız, A., Demir, İ., Meşeci, F., Kılıçarslan, A. & Sertelin, Ç. (2006). Öğretmen özgeciliği ölçeği: Gelişme, geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 97-972.